

Drevené vyrezávané kríže na Podpoľaní

všeobecne známe ako detvianske vyrezávané kríže

Sú jedinečnou súčasťou kultúrneho dedičstva Detvy, Hriňovej a obcí Podpoľania. Jedná sa o pozoruhodné prejavy tradičnej drevorezby, diela miestnych ľudových majstrov. Vyrábané sú ručne, najčastejšie z dubového dreva, zdobené kolorovaným vruborezom jednofarebným alebo viacfarebným. Prícestné kríže sa nachádzajú hlavne vedľa ciest v obciach regiónu a náhrobné kríže na cintoríne a Kalvárii v Detve.

Kríže na cintoríne v Detve. Archív Podpoľianskeho múzea v Detve.

Drevené vyrezávané kríže na Podpoľaní boli v roku 2017 zaradené do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Na nominácii prvku participovali zástupcovia miest Detvy a Hriňovej a obcí Podpoľania, súčasní výrobcovia krížov, Podpoľianske múzeum v Detve a miestni aktivisti ochrany. Návrh podporila aj Národopisná spoločnosť Slovenska. Všetci zúčastnení týmto spôsobom zároveň prejavili spoločný záujem o ďalšie uchovávanie tohto prvku ako významnej súčasti kultúrneho dedičstva regiónu.

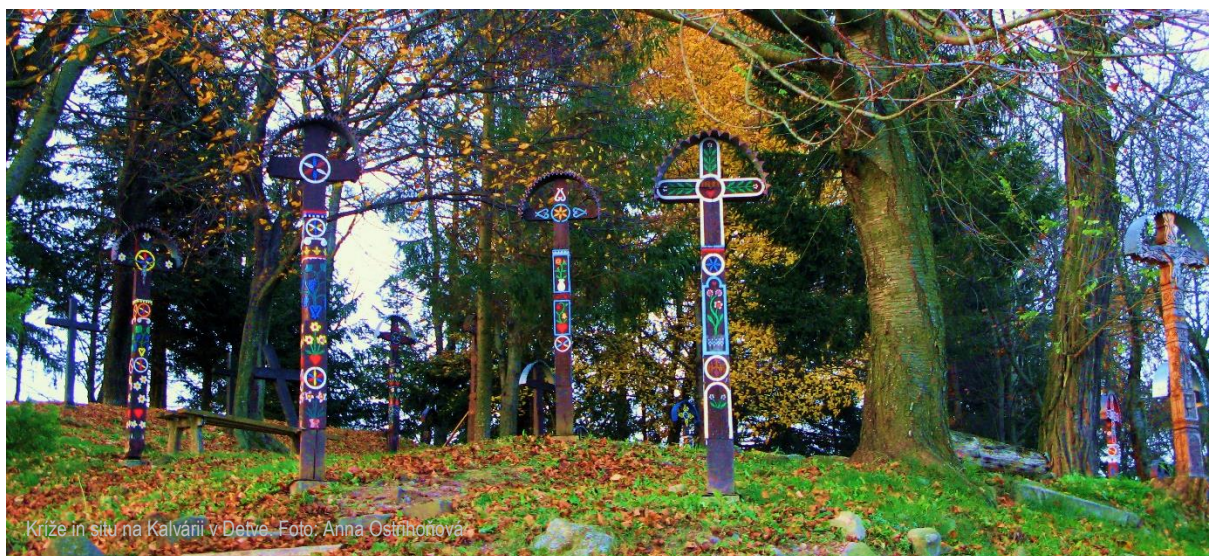
Kontaktná osoba / iniciátorka návrhu:
PhDr. Anna Ostrihoňová, Detva, email: aostrihonova668.fsp@gmail.com

Detvianske vyrezávané kríže sa už v roku 1934 stali inšpiráciou a predlohou pre akademického maliara Otakara Štáfla k vytvoreniu symbolického cintorína obetiam hôr na Popradskom plese, ktorý existuje dodnes.

Okrem Podpoľania sa mnohé diela ako dary dostali aj za hranice regiónu a Slovenska.

Známi detvianski výrobcovia a majstri obnovy: z nežijúcich – Štefan Melich - Klimo, Jozef a Ján Fekiač, Jozef Krnáč z Krného, Jozef Krnáč - Stolár, Mikuláš Sekereš, Štefan Stehlík, Štefan Melich - Cestár, Štefan Vlk.

Súčasní: Ing. Jozef Krnáč - nositeľ značky Regionálny produkt Podpoľania, Ján Môt'ovský, Mikuláš Purdek. Juraj Krnáč, Štefan a Ján Ľupták (z Korytárov), Milan Malček - výrobca miniatúr

Kríže in situ na Kalvárii v Detve. Foto: Anna Ostrihoňová